

ПРИНЦИПИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ УКРАЇНИ КРИЗЬ ПРИЗМУ ДОСВІДУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Шопіна І. М.

У статті розглянуто особливості цифрової трансформації, яка розуміється як процес кардинальної перебудови організації, управління, функцій та методів діяльності, інформаційної культури та інформаційної свідомості суб'єктів правовідносин за рахунок використання ними інформаційних технологій. З'ясовано, що постійні терористичні атаки Російської Федерації спричинили значні руйнування об'єктів інфраструктури України, які виступають необхідною технічною та технологічною базою цифрових трансформацій. Визначено, що формулювання принципів цифрової трансформації, узгоджених з чинними та перспективними *acquis communautaire* Європейського Союзу, видається нині надзвичайно важливим, оскільки зупинення руху у напрямі правового забезпечення досягнення цифрових цілей призведе до фатального відставання України у сфері цифрового розвитку. Акцентовано увагу на необхідності формулювання узгоджених з базовими правовими актами Європейського Союзу й органічно пов'язаних з українськими правовими цінностями принципів цифрової трансформації.

На підставі аналізу актів європейського законодавства у сфері цифрової трансформації визначено, що досягнення поставлених перед Європейським Союзом і державами-членами цілей пов'язується із додержанням європейських демократичних цінностей та принципів. Такі цінності та принципи загалом узгоджуються з нормами українського законодавства і відображені у Конституції України, законах України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації», «Про захист персональних даних», «Про електронні довірчі послуги», «Про Національну програму інформатизації» та інших.

Обґрунтовано, що цифрова трансформація України має відбуватися з урахуванням векторів руху Європейського Союзу у напрямі побудови стійкого цифрового суспільства, заснованого на людиноцентризмі. Сформульовано сутність та охарактеризовано принципи солідарності, інклюзивності, вільного доступу до цифрових послуг, цифрової освіти, навчання та навичок, свободи вибору у разі взаємодії з алгоритмами та системами штучного інтелекту та безпеки цифрового середовища, які мають бути покладені в основу процесу цифрової трансформації нашої держави.

Ключові слова: цифрова трансформація, цифровізація, інформаційно-правові відносини, інформаційне законодавство, інформаційні технології, Європейський Союз, штучний інтелект.

Shopina I. M. Principles of digital transformation of Ukraine through the prism of the experience of the European Union

The article discusses the features of digital transformation, understood as a process of fundamental restructuring of the organization, management, functions and methods of activity, information culture and information consciousness of the subjects of legal relations through the use of information technologies. It is emphasized that the constant terrorist attacks of the Russian Federation have led to significant destruction of Ukraine's infrastructure facilities, which are the necessary technical and technological basis for digital transformations. The formulation of the principles of digital transformation, consistent with the current and prospective *acquis communautaire* of the European Union, is extremely important, since stopping the movement towards legal support for the achievement of digital goals will lead to a fatal lag in Ukraine in the field of digital development. The necessity is proved by the formulation of the principles of digital transformation, coordinated with the basic legal acts of the European Union and organically related to Ukrainian legal values.

Based on the analysis of European legislation acts in the field of digital transformation, it was determined that the achievement of the goals set for the European Union and the Member States is linked to the observance of European democratic values and principles. Such values and principles are generally consistent with the norms of Ukrainian legislation and are reflected in the Constitution of Ukraine, the Laws of Ukraine "On Information", "On Access to Public Information", "On the Protection of Personal Data", "On Electronic Trust Services", "On the National Program informatization" and others.

The rationale is given that the digital transformation of Ukraine should take place taking into account the vectors of movement of the European Union in the direction

of building a sustainable digital society based on human-centrism. The essence is formulated by the principles of solidarity, inclusiveness, free access to digital services, digital education, training and skills, freedom of choice when interacting with algorithms and systems of artificial intelligence and security of the digital environment, which should be the basis of the process of digital transformation of our state.

Key words: digital transformation, digitalization, information and legal relations, information legislation, information technologies, European Union, artificial intelligence.

Постановка проблеми та її актуальність. Повномасштабна російська збройна агресія проти України не зупинила процеси правового та технологічного розвитку нашої держави. Руйнування державою-агресором об'єктів української інфраструктури зумовлює необхідність їх відновлення на основі сучасних технологій і з урахуванням тих напрацювань, які накопичені нині державами-членами Європейського Союзу. У листопаді 2022 року держави-члени, Європейський Парламент та Європейська комісія завершили переговори про цінності ЄС у цифровому світі, результатом яких має стати підписання Європейської декларації про цифрові права та принципи цифрового десятиліття (*European declaration on digital rights and principles for the digital decade*). Цей документ має ознаменувати центрування уваги на правах і потребах людини та громадянина, що слугує закономірним результатом попереднього розвитку інформаційного права та законодавства Європейського Союзу. З огляду на активізацію євроінтеграційних прагнень України в умовах консолідації всіх європейських демократичних сил для протидії державі, визнаній Європейським Парламентом спонсором тероризму, аналіз досвіду Європейського Союзу у сфері розбудови цифрового суспільства є вельми актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості цифрової трансформації та її впливу на суспільство і державу розглядали у своїх працях такі вчені, як: І. Арістова, О. Баранов, К. Бєляков, Ч. Гебаєв, Дж. Грей, О. Довгань, О. Золотар, Н.Б. Курніаван, Г.Х.А. Панджайтан, В. Румпе, І.Р. Хардіні, К. Шветнер та інші науковці. Однак питання принципів цифрової трансформації в контексті європейського досвіду ще не здобуло достатнього висвітлення на теоретико-методологічному рівні, що зумовлює спрямованість наукових пошуків.

Метою цієї статті є визначення принципів цифрової трансформації України з урахуванням цінностей Європейського Союзу в цифровому світі.

Виклад основного матеріалу. Цифрова трансформація - це процес кардинальної перебудови організації, управління, функцій та методів діяльності, інформаційної культури та інформаційної свідомості суб'єктів правовідносин за рахунок використання ними інформаційних технологій. Основні напрями цифрової трансформації включають: а) підвищення ефективності технологічних процесів; б) оптимізацію структури організації, змісту її діяльності та системи підготовки, прийняття та виконання управлінських рішень; в) підвищення рівня інформаційної культури та інформаційної свідомості індивідуальних і колективних суб'єктів, включаючи громадянське суспільство; г) зменшення рівня корупції, суб'єктивності та міжрегіональних бар'єрів у системі публічної служби; ґ) зменшення частки неефективної рутинної праці у структурі зайнятості завдяки використанню штучного інтелекту; д) створення моделі цифрового розвитку, наслідування якої сприяє більш повному задоволенню потреб та інтересів фізичних та юридичних осіб.

Масштабні завдання, які постають перед сучасною правовою демократичною державою, яка розбудовує інформаційне суспільство, у галузі цифрової трансформації, вимагають наявності правового та методологічного підґрунтя. У Європейському Союзі рух до сучасного розуміння цінностей цифрового світу ознаменувався прийняттям таких важливих документів, як Європейський кодекс електронних комунікацій (*European Electronic Communications Code, 2018*), Регламент (ЄС) 2016/679 Європейського парламенту та Ради від 27 квітня 2016 р. про захист фізичних осіб щодо обробки персональних даних та про вільне переміщення таких даних, а також про скасування Директиви 95/46/ЄС (*Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC*), Директива (ЄС) 2016/1148 Європейського парламенту та Ради від 6 липня 2016 р. щодо заходів із забезпечення високого загального рівня безпеки мережевих та інформаційних систем на території Союзу (*Directive (EU) 2016/1148 of the European Parliament and of the Council of 6 July 2016 concerning measures for a high common level of security of network and information systems across the Union*) та низки інших актів.

Важливе місце серед правових актів Європейського Союзу у досліджуваній сфері посідає

Регламент (ЄС) 2021/694 Європейського Парламенту і Ради від 24 квітня 2021 року про створення програми «Цифрова Європа» та скасування Регламенту (ЄС) 2015/2240 (Regulation (EU) 2015/2240 of the European Parliament and of the Council of 29 April 2015 establishing the Digital Europe Programme and repealing Decision (EU) 2015/2240) [1]. Цілі Програми полягають у підтримці цифрової трансформації промисловості та у сприянні більш ефективному використанню просування політики в галузі інновацій, досліджень та технологічного розвитку на благо громадян та підприємств Європейського Союзу, включаючи його найвіддаленіші регіони та економічні неблагополучні райони. Програма включає конкретні цілі, що відображають ключові галузі політики, а саме: високопродуктивні обчислення; штучний інтелект; кібербезпеку та довіру; просунуті цифрові навички; розгортання та використання цифрових можливостей та функціональної сумісності. Програма також має бути спрямована на краще узгодження політики Європейського Союзу і держав-членів та вимагає підтримки приватних та промислових ресурсів для збільшення інвестицій та розвитку. Крім того, Програма має підвищити результативність Союзу та його економіки [1].

Заслуговує на увагу, що п'ять цілей програми «Цифрова Європа» перебувають у тісному взаємозв'язку. Так, кібербезпека є важливою для високопродуктивних обчислень, що знаходить своє відображення в оволодінні цифровими навичками тощо [1].

Взаємозалежність між рівнем розвитку елементів соціальних систем знаходить своє вираження і у підходах, які у досліджуваному документі пропонуються для суб'єктів підприємницької діяльності. У Програмі наголошується на необхідності підтримки малих та середніх підприємств, які мають намір використовувати цифрову трансформацію у своїх виробничих процесах. Така підтримка забезпечує високий внесок цих підприємств у зростання європейської економіки з допомогою раціонального використання ресурсів. Разом із тим центральна роль у реалізації програм відводиться центрам цифрових інновацій, які мають стимулювати широке впровадження передових цифрових технологій у промисловості та інших організаціях, у яких зайнято до 3000 осіб, громадських організацій та академічних спільнот. Наголошується, що мережа європейських центрів цифрових інновацій потребує широкого географічного охоплення всієї Європи та глобального охоплення найвіддаленіших регіонів у єдиному цифровому ринку, системи

кібербезпеки, а також для звичайних технологій швидкого доступу. Низькі ціни в центрах інновацій мають бути перевірені технологічними процесами, а також мають відповідати міжнародним стандартам. Вони також повинні викликати зростання у сфері передових цифрових навичок, наприклад, з постачальниками освітніх послуг для отримання короткострокового навчання та стажувань для студентів [1]. Цей підхід, на нашу думку, вартий упровадження в Україні. Незважаючи на високий рівень цифровізації освітньої сфери, формування передових цифрових навичок у студентів під час проходження практики з використанням потенціалу позауніверситетських інноваційних інституцій ще не стало елементом національної системи вищої освіти.

У програмі «Цифрова Європа» підкреслюється важливість цифрової трансформації галузей, що становлять суспільний інтерес, таких як охорона здоров'я, мобільність, правосуддя, охорона навколишнього середовища, безпека, енергетична інфраструктура, освіта та навчання, а також культура, що вимагає спостереження та розширення інфраструктури цифрових послуг, які роблять можливим транскордонний обмін даними. Координація між шістьма інфраструктурами цифрових послуг проголошується відкритою для використання синергії. Крім того, цифрова трансформація повинна дозволити громадянам безпечно отримувати доступ до своїх персональних даних, використовувати їх та керувати ними через кордони, незалежно від їхнього місцезнаходження чи місцезнаходження даних. [1]. Варто згадати, що Україна на момент початку повномасштабної збройної агресії Російської Федерації випереджала багато держав Європейського Союзу у сфері дистанційного надання адміністративних послуг (у тому числі у цифровому форматі) та поширення у багатьох сферах діяльності довірчих електронних послуг.

Слід також звернути увагу на проєкт Рішення Європейського Парламенту та Ради 2021/0293 про запровадження Політичної програми до 2030 року «Шлях до цифрового десятиліття». Підготовці цього документа передувало повідомлення Європейської комісії від 9 березня 2021 року «Цифровий компас 2030: європейський шлях для цифрового десятиліття» («Цифровий компас комунікації»). У цьому повідомленні було представлено бачення, цілі та шляхи успішної цифрової трансформації Європейського Союзу до 2030 р. Ця трансформація, як підкреслюється у документі, також має вирішальне значення для досягнення переходу

до кліматично нейтральної та стійкої економіки. Амбіції ЄС - бути цифровим сувереном у відкритому та взаємопов'язаному світі, а також проводити цифрову політику, яка розширює можливості людей і компаній, щоб затверджувати людиноцентричні, стійкі та процвітаючі цифрові технології майбутнього. Це включає усунення вразливостей і залежностей, а також прискорення залучення інвестицій [2].

Хотілося б сказати, що нам видається не зовсім реалістичним усунення залежностей у цифровій сфері: з урахуванням особливостей та розміру капіталовкладень у разі появи нових цифрових технологій держава і суспільство завжди будуть відчувати помітний вплив на свою життєдіяльність власників ІТ-підприємств та володільців авторських прав на такі технології. Хоча, безумовно, підвищення рівня прозорості у відносинах таких суб'єктів з органами публічної влади сприяло би зменшенню можливих зловживань у досліджуваній сфері.

«Шлях до цифрового десятиліття» спрямований на те, щоб Європейський Союз досягнув своїх цілей щодо цифрової трансформації суспільства та економіки у відповідності до цінностей ЄС, зміцнюючи цифрове лідерство та просуваючи орієнтацію на людину, інклюзивну та стійку цифрову політику, яка розширює можливості громадян і бізнесу. Це передбачає здійснення цифрової трансформації ЄС відповідно до цього бачення шляхом встановлення чіткого, структурованого та спільного процесу для досягнення такого результату. З цією метою «Шлях до цифрового десятиліття» встановлює конкретні цифрові цілі, досягнення яких до 2030 року базуються на чотирьох кардинальних моментах: цифрові навички, цифрова інфраструктура, цифровізація бізнесу та державних послуг [2]. Самі спільні цілі інститутів Європейського Союзу та держав-членів включають таке:

а) просувати орієнтоване на людину, інклюзивне, безпечне та відкрите цифрове середовище, в якому цифрові технології та послуги сприяють повазі та зміцненню принципів та цінностей Європейського Союзу;

б) підвищити колективну стійкість держав-членів і, зокрема, скоротити цифровий розрив, просуваючи базові та спеціалізовані цифрові навички для всіх та сприяючи розробці високоефективних цифрових систем освіти та навчання;

в) забезпечити цифровий суверенітет, зокрема, за рахунок безпечної та доступної цифрової інфраструктури, здатної обробляти величезні обсяги даних, що дозволяє використовувати інші технологічні розробки, що підтримують конкурентоспроможність промисловості Європейського Союзу;

г) сприяти розгортанню та використанню цифрових можливостей, що забезпечують доступ до

цифрових технологій та даних на легких та справедливих умовах для досягнення високого рівня цифровізації та інноваційності на підприємствах Європейського Союзу, особливо малих та середніх;

г) забезпечити, щоб демократичне життя, громадські послуги та служби охорони здоров'я та догляду були доступні в Інтернеті для всіх, зокрема для вразливих груп, включаючи осіб з обмеженими можливостями, пропонуючи їм інклюзивні, ефективні та персоналізовані послуги та інструменти з високими стандартами безпеки та конфіденційності;

д) забезпечити, щоб цифрові інфраструктури та технології стали більш стійкими, енергоефективними та ресурсоефективними, а також сприяти стійкій замкнутій та кліматично нейтральній економіці та суспільству відповідно до Європейського зеленого курсу;

е) сприяти створенню конвергентних умов для інвестицій у цифрову трансформацію у всьому Європейському Союзі, у тому числі шляхом посилення синергізму між Європейським Союзом та національними фондами, та розробці передбачуваних підходів до регулювання;

є) забезпечити, щоб усі політики та програми, що стосуються досягнення цифрових цілей, враховувалися скоординованим та послідовним чином, щоб повністю сприяли цифровій трансформації [2].

Для визначення рівня досягнення вказаних цілей має застосовуватися Індекс цифрової економіки та суспільства (*Digital Economy and Society Index*, або *DESI*), який означає річний набір аналізів і показники вимірювання, на основі яких Комісія здійснює моніторинг Європейського Союзу і загальної цифрової ефективності держав-членів у кількох вимірах політики, включаючи їхній прогрес у досягненні визначених вище цифрових цілей [2].

Інституції Європейського Союзу та держави-члени співпрацюють для досягнення таких показників досягнення цифрових цілей до 2030 року:

1) населення з цифровими навичками та високкокваліфіковані професіонали з цифрових технологій: 80% осіб віком 16-74 років мають принаймні базові цифрові навички; щонайменше 20 мільйонів зайнятих у сфері інформації та зв'язку працюють як спеціалісти з технологій із конвергенцією між жінками і чоловіками;

2) безпечні, продуктивні та стійкі цифрові інфраструктури: всі європейські домогосподарства охоплені гігабітною мережею з усіма населеними пунктами, охоплені 5G; виробництво передових та стійких напівпровідників у Європейському Союзі становить не менше 20% світового виробництва у вартісному вираженні; розгорнуто принаймні 10000 кліматично нейтральних високо-

захищених «граничних вузлів» у Європейському Союзі, поширених у спосіб, який гарантує доступ до послуг даних з низькою затримкою (кілька мілісекунд) незалежно від того, де розташовані підприємства; до 2025 року в Європейському Союзі з'явиться перший комп'ютер із квантовим прискоренням, прокладаючи шлях до того, щоб Європейський Союз був на передньому краї квантових технологічних можливості до 2030 року.

3) цифрова трансформація бізнесу: принаймні 75% підприємств Європейського Союзу взяли на себе: послуги хмарних обчислень; великі дані; штучний інтелект; охоплення понад 90% малих і середніх підприємств Союзу принаймні базовим рівнем цифрової інтенсивності; Європейський Союз нарощує коло своїх інноваційних масштабів і вдосконалює доступ до фінансування, що призведе до подвоєння кількості підприємств з високим рівнем капіталізації активів;

4) цифровізація державних послуг: 100% доступне онлайн-надання ключових державних послуг для громадян та підприємств Європейського Союзу; 100% громадян Союзу мають доступ до своїх медичних записів (електронні медичні картки (EHR)); принаймні 80% громадян Союзу використовують рішення цифрової ідентифікації (ID) [2].

Аналіз наведених вище, а також інших актів європейського законодавства у сфері цифрової трансформації свідчить, що досягнення поставлених перед Європейським Союзом і державами-членами цілей пов'язується із додержанням європейських демократичних цінностей та принципів, які загалом узгоджуються з нормами українського законодавства і відображені у Конституції України, законах України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації», «Про захист персональних даних», «Про електронні довірчі послуги», «Про Національну програму інформатизації» та інших. Однак перманентний розвиток інформаційних технологій зумовлює необхідність постійного руху національної науки та законотворчості у напрямі, зумовленому євроінтеграційними прагненнями нашої держави.

Постійні терористичні атаки Російської Федерації спричинили значні руйнування об'єктів інфраструктури України, які виступають необхідною технічною та технологічною базою цифрових трансформацій. Разом із тим формування принципів цифрової трансформації, узгоджених з чинними та перспективними *acquis communautaire* Європейського Союзу, видається нині надзвичайно важливим, оскільки зупинення руху у напрямі правового забезпечення досягнення цифрових цілей призведе до фатального відставання України у сфері цифрового розвитку. Тому нам видається важливим формування узгоджених з базовими правовими актами Європейського Союзу і таких,

що відповідають українським правовим цінностям, принципів цифрової трансформації.

По-перше, це принцип солідарності, який передбачає проведення заходів цифрової трансформації у межах та на основі консолідації її суб'єктів, до яких належать громадянське суспільство України та його інститути, органи публічної влади нашої держави, правоохоронні органи, військові формування, підприємства всіх форм власності, заклади освіти, наукові установи України, а також Європейський Союз, його держави-члени, міжнародні організації. Складність та багатоплановість цифрової трансформації зумовлює, на нашу думку, широке використання засобів так званого «м'якого права» («soft law»), які можуть не мати традиційних для жорсткого права інструментів реалізації, але разом із тим вельми ефективно впроваджуються у площину суспільних відносин на основі вільної згоди сторін.

По-друге, це принцип інклюзивності, який передбачає включення до процесів цифрової трансформації всіх суб'єктів, незважаючи на початковий рівень їх цифрової грамотності, вік, стать, стан фізичного та психічного здоров'я, національність, регіони розташування, ведення діяльності або знаходження бажаних цифрових продуктів, форму власності суб'єктів господарювання, відомчу приналежність тощо. Виклики, пов'язані з інклюзивністю у сфері цифрової трансформації, стосуються нині цифрової нерівності, яка характеризує відмінності між мегаполісами та сільськими регіонами, молоддю та людьми похилого віку, та посилюється ґендерною нерівністю, притаманною суспільству з домінуванням патріархальних цінностей.

По-третє, це принцип вільного доступу до цифрових послуг, цифрової освіти, навчання та навичок, сутність якого полягає у можливості безперешкодно скористатися цифровими продуктами та технологіями для досягнення своїх особистих, освітніх, трудових, громадських, релігійних, фінансових та інших цілей. Рівень кваліфікованості і, відповідно, рівень конкурентоспроможності працівника на ринку праці вже нині значним чином залежить від його вміння оперативно скористатися цифровими технологіями, і можна прогнозувати, що у майбутньому така закономірність буде посилюватися. Епідемія коронавірусної хвороби COVID-19 з її обмеженнями пересування внаслідок карантинних заходів несподівано мала своїми наслідками подолання стереотипів, які заважали більш широкому впровадженню цифрових технологій. Держава-агресор Російська Федерація, крім масового геноциду українського населення, руйнування населених пунктів та критичної інфраструктури, спричинила шкоду і вільному доступу до цифрових продуктів внаслідок

руйнування об'єктів енергетики. Однак ми впевнені, що відновлення за допомогою держав-партнерів енергетичної інфраструктури дозволить нашій державі досить швидко вийти на рівень максимального задоволення суб'єктів інформаційних правовідносин можливістю доступу до цифрових послуг, цифрової освіти, навчання та навичок.

Принцип свободи вибору у разі взаємодії з алгоритмами та системами штучного інтелекту тісно пов'язаний з питанням етики застосування штучного інтелекту, щодо яких нині ведуться активні дискусії. З одного боку, є позиція, відповідно до якої штучний інтелект не має використовуватися у таких видах діяльності, які потребують особистісного спілкування та емпатії (викладачів, лікарів, медсестер, доглядальниць літніх людей, працівників служби підтримки), а також у професіях, представники яких наділені правом здійснення правосуддя або застосування засобів примусу (судді, військовослужбовці, правоохоронці, працівники пенітенціарних служб). Прихильники іншого підходу вважають, що саме штучний інтелект дозволить подолати всі негативні наслідки спілкування у системі «людина-людина», як-то: корупція, булінг, формалізм під час виконання професійних обов'язків, низька ефективність внаслідок втоми чи стресу тощо). Поки ці питання не вирішені на рівні суспільної свідомості, користувач товарів чи послуг повинен мати право відмовитися від взаємодії зі штучним інтелектом.

Принцип безпеки цифрового середовища виступає наріжним каменем цифрової трансформації і потребує від суб'єктів інформаційних відносин високого рівня відповідальності під час створення цифрових продуктів або користування ними. На нашу думку, логічним розвитком цього принципу у сфері трудових відносин може стати юридична відповідальність працівника за шкоду, спричинену організації його необережними діями з цифровими продуктами, що актуалізує питання цифрової грамотності у мотиваційній структурі особистості. Цікаво, що стаття 363 КК України, якою передбачена кримінальна відповідальність за порушення правил експлуатації електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку або порядку чи правил захисту інформації, яка в них оброблюється, фактично не працює. За даними Єдиного державного реєстру судових рішень жодну особу не було засуджено за вчинення вказаних дій, натомість, за несанкціоноване втручання в роботу інформаційних (автоматизованих), електронних комунікаційних,

інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних мереж з 2010 по 2021 рр. винесено 185 вироків. Втім вирішення проблеми забезпечення безпеки цифрового середовища слід, на нашу думку, шукати у позитивній юридичній відповідальності, яка полягає у інтеріоризації вимог інформаційної безпеки, усвідомленні їх важливості, оволодінні на цій основі відповідними знаннями та навичками.

Висновки. Процес цифрової трансформації України уповільнився внаслідок повномасштабної збройної агресії Російської Федерації, однак масштабні здобутки нашої держави на шляху цифровізації сфер освіти, торгівлі, банківських послуг, взаємодії між людиною та державою, включаючи адміністративні послуги, дозволяє припустити можливість швидкого відновлення та розвитку. Такий розвиток, на нашу думку, має відбуватися з урахуванням векторів руху Європейського Союзу у напрямі побудови стійкого цифрового суспільства, заснованого на людиноцентризмі. Принципи солідарності, інклюзивності, вільного доступу до цифрових послуг, цифрової освіти, навчання та навичок, свободи вибору у разі взаємодії з алгоритмами та системами штучного інтелекту та безпеки цифрового середовища мають бути покладені в основу процесу цифрової трансформації нашої держави.

Література

1. Regulation (EU) 2021/694 of the European Parliament and of the Council of 29 April 2021 establishing the Digital Europe Programme and repealing Decision (EU) 2015/2240. URL: https://eur-lex.europa.eu.translate.google/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32021R0694&qid=1669541141598&x_tr_sl=auto&x_tr_tl=uk&x_tr_hl=uk&x_

2. Proposal for a Decision of the European Parliament and of the Council Establishing the 2030 Policy Programme “Path to the Digital Decade” (Text with EEA relevance). URL: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11900-2021-INIT/en/pdf>.

Шопіна І. М.,

доктор юридичних наук, професор,

професор кафедри адміністративно-правових дисциплін

Львівського державного університету

внутрішніх справ

ORCID: 0000-0003-3334-7548